

Mortti Tenuponi
PIIRTÄJÄ
COMICS KIRJA
Universal Graphic Productions, 1990.

Mortti Tenuponi on uusi raikas ilmestys suomalaisessa sarjakuvalehdessä. Hänen esikoisteoksensa, Piirtäjä comics kirja, kieli mestarillisesta muodosta ja rytmityksen hallinnasta, ja käsikirjoituskin on oivallisen omaperäinen ja monisäikeinen.

Menittepäs halpaan. Mortti Tenuponi on tietystikin vain veikeä anagrammi, joka kätkee taakseen sarjakuvataiteilija Pentti Nuortimon. Piirtäjä comics kirja on Nuortimon omakustanne, luonnostelemalla tehty hirteinen nuoren miehen odysseia.

Tarina alkaa Oulusta, josta taideopiskelija lähtee äidin evästäjänä (savusiikaa) kohti suurta pääkaupunkia. Kaupungissa opiskelija-polo joutuu nielemään karvaan kalkin, sillä todellisuus on rumaa ja illuusioiden rapistuvat. Anonyymi opiskelija joutuu kohtaamaan katu-väkivaltaa ja muita epämiellyttävyksiä. Koto-

kaupungin tyttökin vaipuu pian unholaan. Sitten astuvat kuvaan myös miedot huumeet ja alkoholi, eikä opiskelu enää suju.

Opiskelijasta tulee renttu. Hänestä tulee juuri sellainen röyhkimys, joka ei luovuta bussissa paikkaansa vanhukseksi, vaan toteaa: "Mee hautaan, mä oon graafikko." Vuodet haajattavat hukkaan, eikä tuloksia näy. Lopulta opiskelija kuitenkin valmistuu, ja päättää ryhtyä jaloan opettajan toimeen.

Nuortimon kirjaneen etenee spontaanisti ja hauskaasti tilanteesta toiseen. Piirroksat ovat hutiloiden tehtyjä räpölyksiä, ja siksi sympaattisia. Lyttikkäänä lisänä on teoksessa myös englanninkielinen käännös, josta löytää monia hervottomia yksityiskohtia. Käännöksestä ja muusta avusta vastaa Tim Petoson-ta.

Piirtäjä comics kirja on pieni suuri kirja: mahtuu vaikka rintataskuun, mutta sisältää kokonaisen elämäntaakan. Ohessa aukeama luonnollisessa koossa.

Harto Hänninen

Kalervo Palsa
ELÄKELÄINEN
MUISTEELE
Like 1990.

Joko alkaa kuvottaa?", kyseli Kalervo Palsa toiveikkaasti luettuaessaan Erkki Pirtolalla sarjakuvaansa *Eläkeläinen muistelee*. 1971 valmistuneeseen jättiteokseen oli sisällytetty toinen toistan uskomattomampia episodeja ruumilla rakastavan Hannu Kolin elämästä.

Sarjakuvaromaani ei mahtunut mukaan 1988 ilmestyneeseen *Kuolema ja intohimo* -albumiin. Nyt se on ilmestynyt omana itsenäisenä teoksenaan, tyylikkäästi uusiopaperille painettuna ja kirjan näköisenä.

Palsan tärkeimpiin kuuluvat teemat, kuolema ja elämän rakkauteen, ovat myös Hannu Kolin muistelmien "harmaan komedian" ydintä. Tarina alkaa hautajaisista ja päättyy sairaalan ruumishuonelle.

Hannu Kolin elämäntaakan määrävänä tekijänä on mitä erilaisimmissa muodoissa toteutuva seksuaalisuus. Hänen ajatusmaailmassaan oman nautinnon saavuttaminen on etusijalla – siksi otollisimpia "rakkauden" kohteita ovat kuolleet, joiden tunne-elämästä ei tarvitse välittää.

Eläkeläinen muistelee on makaaberin kertomus, jossa sekä romanttisimmat että ir-

taimmat rakkaudentunnukset lausutaan kuolleille. Ajoittain se on kliininen ja praktinen opas, jossa oletettua mieslukijaa valistetaan "kalusta pitäen" erilaista yhdyntä- ja itsesetydytyskonsteista.

Mutta se on myös tavattoman humoristista luettavaa. Palsa hallitsee suvereenisti komiikan yhdistämisen "patologiseen" kertontaan, joka muuten saattaisi herättää peikostään torjuntaa.

Koomisuutta lisäävät myös ronskin komepelö piirrostyylit ja tekstien asiallinen sävy, joka on mainiossa ristiriidassa hillittömän sisällön kanssa. Ekspressiivisimmillään kuvallinen ilmaisu on poliisijoukon rakastelukohtauksessa, jossa ruudut ja puhekuplat valuvat siinä missä spermakin.

Pohjimmitaan eläkeläisen muistelukset, niinkuin Palsan muikin tuotanto, ovat viiltävän vakavaa analyysia ihmisuonteesta ja yhteiskunnasta. Alistaminen ja alistuminen, tunteettomuus, kykenemättömyys ihmissuhteisiin, rakenteellinen väkivalta – kaikki nämä ongelmat Palsa preparoi esiin taiteensa hurjissa fantasiaissa. Missään vaiheessa hän ei kuitenkaan syytä eikä moralisoi, pikemminkin hän itkee ja nauraa kamalan maailman puolesta.

Leena-Maija Rossi

Ralf König
TAPPAJAKONDOMI
Suom. Maura Ryömä
Tckstaus Ilkka Kangasperko
Like kustannus, 1989

"Tappajakondomi" iskee sananmukaisesti yön alle. Näin hurjaa miehistä kastroation pelkoa ei millään muulla taidemuodolla olisi voinut kuvata. Kun nykyisissä kauhuelokuvissa liikutaan jo täysin uskottavuuden rajan tuolla puolella, sarjakuvassa hulvatonkin huumori ja täysin uskottomat ratkaisut menevät läpi.

New Yorkissa liikkuu vaarallinen elimen-syöjäkondomi, jonka herkkua ovat miehistä mutterit. Asia alkaa tutkia perverssi tarkastaja MacAroni, joka tutkimusten edetessä menettää myös merkittävän osan omaa alapään kalustoaan. Tosin MacAronin värkeissä on tällaiseen varaa. Realistisesti kuvattu, hiven poikkeava sukupuolielämä ei todellakaan tee "Tappajakondomista" lasten sarjakuvaa.

Pecca Urho

— So he left to long distance head city Helsinki.
— Be careful and wear wooly underpants please.
— Remember home, religion, fatherland, my son.
— Neighbourhood girl said goodbye, too.
— I'm waiting you forever.
— I'll come to marry you and we make babies.

Nuortimo

I'm going to artschool and I'm going to be a well artist.
Who cares what happens there?
I don't know.

Virolainen/Hiltunen

Palsa

König

**Nalle Virolainen/
Petri Hiltunen**
GORETTA
Tammi, 1990

Suomalaisenkin sarjakuvan on aika rynnistää albumimuodossa markkinoille. Viime aikoina on hiljalleen nähty suurten kustantajien antavan mahdollisuuksia suomalaisille albumin julkaisemiseen, tosin tähän mennessä ovat vain vanhat konkarit päässeet esille. Odotan innolla, koska koittaa se päivä, jolloin alkaa ilmestyä suomalaisia väriäppareita samaisilla kustantajilla.

Nalle Virolaisen ja Petri Hiltusen yhteistyönä syntynyt väkivaltafarssi on tekijät huomiottaen kuitenkin varsin kevyt.

Tarina alkaa nopeasti, mutta tavanomaisin keihoin. Vankiplaneetalta karanneiden perään usutetaan Eliminoija, Goretta, jonka ainoa päämäärä on suorittaa lukka oikeuden jako teloituksen muodossa sadistisille karkureille.

Latteus paistaa jo ensimmäisiltä sivuilta. Tarina etenee, jos ei nyt sujuvasti, niin kuitenkin aivan kiitettävän ymmärrettävästi. Pysytään tiukasti tutuissa piireissä ja annetaan hahmoille helppo tunnistettavuus ja eroavuus sekä fyysisissä ominaisuuksissa että luonteenpiirteissä. Heikkoudet ja vahvuudet molemmissa paljastuvat albumin edetessä, mutta kuitenkin varsin yksioikoisesti. Ulottuvuutta ei ihmishahmoin saada, mutta tarinan sympaattisimmaksi paljastuu päähenkilö Goretan lemmikki, Snuf.

Omaperäiseksi en voi kehua tarinaa, sillä jos se ei ole varsinaisesti ryöstetty, on se kärkeästi lainattu monista elokuvista (kuten Blade Runner). Taustalla piilee allegorisia merkityksiä, mikä on mielestäni koko albumin ilahduttavin osa. Löytääkseen kaikki sivumerkitykset ja sisäpiirin vitset, on kuvat vilkuiltava tarkkaan läpi. Manninen saa tuta veren roiskeen, Jerman vilahtelee kuvassa ja eri elokuvien nimet versoavat joka kulmasta. Välillä tuntuu kuin albumi olisi tehty näiden vitsten takia, koska niitä on tugettu melkein joka sivu pulloilleen. Tarkkaavaisuus itse tarinan lukemisesta herpaantuu.

Hiltunen tuntuu hallitsevan erinomaisesti yksittäiset kuvat, joihin ei monimutkaista somittelua tarvita. Esimerkiksi Goretan kiduttamista kuvaavien sivujen yksittäiset kuvat ovat näppäriä, vaikka sivukokonaisuus onkin välillä hiukan hataraa. Myös Snufia on kuvattu Innokkaasti, ja jotkut kuvat oliosta pistävät silmiin, jos ei nerokkaina, niin silmää miellyttävänä. Albumi on ikäänkuin rakentunut eräistä erinomaisista ja useammista keskitasoisista kuvista muodostaen siten aika epätasaisen huonona puolena myös se, että ne ovat usein liian täynnä kaikkea, ikäänkuin valkoista pintaa ei uskallettaisi käyttää.

Väkivalta on olennaista, ja sen liika tyrkyttäminen tekee albumista vain hauskemman, koska se turuttaa. Lopussa tungetaan hataraa valistusta a la Marvel, mutta sen kestää kyllä, sillä vitset eivät albumista loppu.

Erikseen on kehuttava mustavalkoiseen sarjaan soivaa kiiltävää pöörä samalla moitittava tekstauksessa ilmenneitä kielellisiä virheitä.

Kokonaisuus jätti epämääräisen vaikutelman, mutta odotan tekijöiden panostavan huolellisuuteen ja kekseliäisyyteen enemmänkin. Nyt oma panos käsikirjoituspuolella on jäänyt aika ontoksi. Hiltunen lyhyt tarinal tuntuivatkin toimivan huomattavasti paremmin.

Antti Vuorio

Howard Chaykin

THRILLER 1-3
Toim. Riku Perälä
Semic 1990

Vastineeksi Marvel-mahdille Semic alkoi viime vuonna julkaista Thriller-lehteä, jonka materiaali koostuu DC:n minisarjoista. Tähän mennessä lehteen valikoituneet jutut ovat heitteellisesti tylystä moskasta ehdottomiin huippuihin.

Tämän vuoden puolella lehti näyttää skarpapaavan: ne lukijat, jotka säikähtivät viime vuonna Conwayn ja Garcia-Lopezin idiootti-maista Cinder & Ashea, löytävät toivotusti tiensä takaisin Thrillerin äärelle.

Dennis O'Neilin tarinoima, Denys Cowanin ja Rick Magyarin taiteilema Question on laahannut mukana ensimmäisestä numerosta saakka. Alunperin Steve Ditkon 60-luvulla luoma hahmo on nyt ilmestynyt USA:ssa keran kuussa vuodesta -87 lähtien. Ihan mukava välipala, mutta ei välttämättä aiheuttaisi vierotusoireita, vaikka jäiskin joskus pois.

Viime vuoden viimeisessä numerossa alkoi Mike Grellin minisarja The Longbow Hunters; se oli huikea suksee kolmen vuotta sitten Jenkeissä, ja sen avulla nosiettiin 40-luvun Vihreä Nuoli DC-sankarien ykköspataljoonaa. Tarina ei ole vielä Thrillerin sivuilla päässyt loppuun, mutta käsikirjoitus vaikuttaa asialliselta. Taiteesta voikin sitten tapella: minusta se on aika likellä absoluuttista potaskaa, vaikka kuinka on yrjtelty väliin tunkea pastelliliitua, reprovokioita ja muuta virkisteltä. Onkohan tuo silmiä rassaava epäterävyys tehokeino vai painotekninen lapsus?

Tammikuun Thrillerissä saatettiin päätökseen Howard Chaykinin upea Blackhawk, mutta lehden taso ei silti romahtanut: tilalle napattiin Chaykinin yhtä upea minisarja The Shadow: Veren ja tuomion päivä.

Howard Chaykinin sarjakuvat ovat postmoderniudessaan kenties vaikeaselkoisia – varsinkin, jos odottaa aina kuukauden seuraavaa katkelmaa. Ne ovat kuitenkin ehdottomasti kaiken vaivannäön arvoisia, vaikka lukeminen vaatii keskittymistä ja tarkkaavaisuutta. Chaykin kuuluu muodon ja kerronnan tärkeisiin uudistajiin: se, että Semic on julkaissut hänen töitään suomeksi, on vähintään yhden Lempi International -palkinnon arvoisen teko.

Thriller on kiinnostava lehti, jolle toivoisi pitkää ikää ja tiukempaa linjaa: DC:llä on paljon hyviä sarjoja, joiden suomentamisessa ei pitäisi aristella. Kyllä tämän lehden sivuille sopisivat hyvin Watchmen, Sandman tai vaikkapa Arkham Asylum. Tietysti mallia voisi ottaa alkuperäisjulkaisustakin: parempaa paperia, parempaa painojälkeä. Ja ihan kohteliaisuusystistäkin kansien tekijät kannattaisi mainita.

Harto Hänninen